

HRVATSKI glasnik

Godina XVIII, broj 48

27. studenoga 2008.

cijena 100 Ft



Foto: László Tóth

Svečani program KUD-a „Tanac”
u Pečuškom nacionalnom kazalištu,
povodom 20. obljetnice utemeljenja
ansambla održan je 24. studenoga 2008. godine

Aktualno

Globalna kriza

Već smo tjednima suočeni s pojmom globalne krize koja se počela širiti s američkog tržišta i brzo poput vatre zahvatila cijeli svijet. Kriza je, kažu analitičari, trostruka: kriza financija, energenata i hrane. I dok se iz supermarketa krade hrana, ili se ona pojede dok se uzme s police i dođe do blagajne, ovih je dana u Dubaiu otvoren Atlantis hotel sagrađen na umjetnom otoku u obliku palme, a svečanost otvaranja popratno je raskošni vatromet koji je trajao sedam puta duže od onoga videnog na otvaranju Olimpijskih igara u Pekingu.

Na male i siromašne zemlje kriza će djelovati tako što će još više usporiti njihov i dosada mali gospodarski razvoj, zakočiti izvoz i ugušiti ulaganja, tvrde analitičari. Predsjednik Svjetske banke govori: „Ovo je globalna kriza, nema nijedne zemlje koja je otporna na tu krizu, zato je jako važno biti svjestan da kriza neće proći ako zatvorimo oči pred njom i budemo pasivni čekajući da vas pogodi. Mislim da sve zemlje, osobito one u regiji središnje, istočne i jugoistočne Europe, koje su na početku krize, ipak imaju nešto malo vremena da se pripremi odgovarajuća politika kao odgovor na krizu. Vrlo je važno razraditi taktiku zaštite onih koji su najranjiviji i ta se kategorija ljudi naprosto ne smije ostaviti na cjedilu.” A tko su najranjiviji? Umirovljenici, osobe s niskim primanjima, nezaposleni, bolesni... Kriza najviše pogađa najsiromašnije. Na svjetskoj sceni jača uloga MMF-a koji odobrava toliko potrebne kredite. Tako je i Mađarska dobila 25 milijardi dolara. Ali nas najviše brinu zamrznuta primanja, javnu sferu Božić bez božićnica... Svi se čudimo i pitamo što zapravo donosi ta toliko spominjana gospodarska kriza. I manjinska stvarnost se pita kako će se kriza odraziti na svakodnevni život nacionalnih i etničkih manjina, na ustanove, samouprave, civilnu sferu, planove... jer sva ta područja ovise o državnome proračunu, i to stopostotno. Premda ministar kancelarije obećava manjinskim čelnicima da će državna potpora ostati na razini sadašnje, pomalo smo sumnjičavi. Ovih se dana pročulo kako se iz razloga štednje planira i preustrojstvo djelovanja zaklade za nacionalne i etničke manjine, iz čijih se sredstava financiraju i pisani mediji trinaest nacionalnih i etničkih manjina. Predviđa se koncentracija sredstava bliže Uredu premijera i državnom tajniku zaduženom za nacionalnu politiku. Što će biti od toga, vidjet će se ovih dana nakon konzultacija sa zainteresiranima. O spomenutoj zakladi već se duže pa i u manjinskoj javnost lome koplja. Česti talac pak upravo je manjinski tisak, jer nerijetko se događa početkom godine, kada kuratorij treba donijeti odluku o financiranju manjinskog tiska, poziva se na mala sredstva u zakladi, jer ako se povisi potpora manjinskom tisku, koliko će ostati za natječaje koje raspisuje zaklada. A nitko da se zapita zbog čega se već jednom ne riješi normativno i zajamčeno financiranje manjinskoga tiska u Mađarskoj, pa takvi laički upiti ne bi otvarali prostor manipulacije i netrpeljivosti.

Branka Pavić-Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Po uredbi iz 1997. godine, smjernice o odgoju i obrazovanju u vrtićima i školama etničkih i nacionalnih manjina razlikuju tri tipa manjinskih škola:

a) one gdje se obrazovanje odvija na materinskom jeziku – svi predmeti na materinskom jeziku – izuzev mađarskog jezika i književnosti;

b) gdje se odgojni i obrazovni rad također odvija na materinskom jeziku, dvojezične škole gdje je jezik nastave manjinski i mađarski jezik uz uvjet da se 50% tjedne satnice odvija na manjinskom jeziku – koji će predmeti biti predavani na materinskom jeziku, određuje pedagoški program škole;

c) takozvane škole s nastavom materinskog jezika kao predmeta, gdje je jezik nastave mađarski, a manjinski jezik i književnost predaje se u najmanje četiri sata tjedno.

Kod vrtića smjernice razlikuju dva tipa vrtića:

a) vrtiće na materinskom jeziku gdje se odgoj odvija na materinskom jeziku;

b) dvojezične vrtiće gdje se odgoj odvija na mađarskom i manjinskom jeziku. I gdje se smjernicama ne određuje postotak uporabe materinskoga jezika u odgoju.

Sve to možemo čitati na stranicama www.slovaci.hu, kao dio osvrta na navode koji su ovih dana izrečeni u Dnevniku na Duna Tv kako u Mađarskoj ima 130 slovačkih škola. Dalje čitamo kako s

obzirom na tumačenje smjernica u 90–95% slovačke škole jesu škole s nastavom materinskog jezika kao predmeta.

Hrvati u Mađarskoj nemaju nijednu školu na materinskom jeziku, imaju tri dvojezične škole i četiri škole u kojima se postupno uvodi dvojezična nastava. U ostalim slučajevima hrvatski jezik predaje se kao predmet, u najboljem slučaju, četiri sata

tjedno. To je dio školske narodnosne priče...

Ovih je dana jedno društvo, KUD Tanac iz Pečuha, proslavilo svečanim programom u Pečuškome nacionalnom kazalištu dvadesetu obljetnicu svoga djelovanja. Održane su dvije predstave, jedna u 16 sati, a druga u 20 pred prepunom dvoranom, u 20 sati u dupke punom. Društvo koje je utemeljeno 1988. godine, prolazilo je razna proturječna razdoblja, bar s hrvatskoga gledišta, početkom devedesetih godina, kako bi preraslo u folklorni ansambl zavidnog ugleda i bitnih hrvatskih projekata u posljednjih petnaest godina. O volji i snazi organizacije, dostojne proslave dvadesete obljetnice, mobiliziranju onih koji su okupljeni bili nekada i okupljeni i danas oko „Tanaca”, kazuju više od riječi i slova na našem papiru dvije predstave odigrane 24. studenog pred prepunom dvoranom Pečuškoga nacionalnog kazališta.

Branka Pavić-Blažetin



Sjednica Skupštine HDS-a održana u Baji

Prodaje li se bajska Čitaonica



Zvuči doista skandalozno: stoljetni dom bajskih Bunjevaca, Čitaonica, oglašava se. U prozoru zdanja (dijelom obnovljenog 2002. g.) od listopada stoji natpis **PRODAJE SE**, telefonski broj... Donjogradski se Bunjevci zgražaju, i s pravom pitaju, kako se to može dogoditi. Mnogi su, baš kao i vaš dopisnik, nazvali istaknuti broj, no nitko se ne odaziva. Javlja se samo automat za ostavljanje poruka. Pokušali smo uspostaviti kontakt i s gospodinom Antunom Mujićem, predsjednikom Čitaonice, no bez uspjeha.

Ispostavilo se da udruga poznata kao Bajski bunjevačka katolička čitaonica više i ne postoji. Ipak, riječ je o dobru od općega značaja, stoga smo proveli malu pretragu. Posjedujemo brdo dokumenata, starih i novih. Evo što smo našli: Među ostalim, imamo dokaz o tome da je mađarsko-hrvatska mješovita grupa u prosincu 1999. godine zasjedala u povodu obnavljanja Čitaonice, nakon što je, stjecajem vremenskih uvjeta, došlo do urušavanja krova i stropa. Dvije su susjedne zemlje iz svojih fondova rezervi uspjele spasiti zdanje od opće propasti. To će reći: sada bi prodaja objekta mogla prerasti u međudržavni, diplomatski skandal. To prije, što je svojedobno dopredsjednik Sabora, gospodin Baltazar Jalšovec tijekom posjeta Baji prosljedio obvezu da bi Republika Hrvatska polovicu troškova cjelokupne obnove Čitaonice osigurala. Krov i unutarnji prostor djelomice je obnovljen. Izmijenjeni su vodovi (struja, plin, voda), no nitko još nije vidio konačan proračun. U svibnja 2002. tužiteljstvo grada Baje ustanovilo je niz nepravilnosti i protupravnih djela u djelatnosti Čitaonice. Kruna svega je dokument iz srpnja 2007. godine. To je svjedodžba o tome, da je bajska udruga prestala s radom, i da je u Aljmašu pod novim imenom osnovana nova udruga Hrvatski kulturni centar, Bunjevačka čitaonica. Samo je predsjednik isti – Antun Mujić. Njeni su članovi većim djelom iz Kurbaje i Aljmaša. Nova se udruga čak i ne koristi zgradom bajske Čitaonice.

Zamoljen da komentira, gospodin Aleksandra Pančić, predsjednik bajske Hrvatske manjinske samouprave rekao je: Čitaonica je po zakonu samostalna udruga, no manjinska je samouprava u bivšem sazivu dodijelila znatnu novčanu potporu za očuvanje zgrade. Riječ je dakle o općem dobru, od općeg interesa, stoga ćemo, bude li potrebno, pravno suspendirati prodaju Čitaonice. Dogradonačelnik grada Baje, gospodin Lajos Búcsú kratko je rekao: Ako se Čitaonica proda, gradske će ovlasti svakako osporiti taj čin kao protupravno djelo. Gradski su vijećnici u rujnu 2007. glasovali o sudbini Čitaonice. Konstatirali su da udruga više ne funkcionira, da se nova udruga zgradom ne koristi, te da grad, uza široku potporu Hrvatske, namjerava osnovati središte hrvatske kulture u Baji.

Svi bajske Hrvati emotivno reagiraju kada je riječ o Čitaonici, jer je ona njihova. Stota obljetnica osnutka obilježiti će se 2009. Katolička čitaonica naime osnovana je 1909. godine. Zgrada je s pozornicom sazidana dobrotvornim darovima bajskih Bunjevaca 1910. godine. Umalo je 4 desetljeća bila u funkciji, a imala je i svoju knjižnicu od preko dvije tisuće djela. Čitaonica je preživjela Prvi i Drugi svjetski rat. Od 1949. do 1988. g., u državnom vlasništvu, pretvorena je u ugostiteljski objekt. No, uoči promjene režima, 30 bajskih Hrvata-Bunjevaca ponovno je registriralo udrugu pod nazivom Bajski bunjevačka katolička čitaonica. Zgrada je (po odštetnom zakonu) vraćena župnoj crkvi Svetog Antuna Padovanskog (franjevcima). Crkva je 1994. godine dokumentom o darivanju uvjetovala da je za izbor i opoziv predsjednika Čitaonice potrebna njezina suglasnost. Tu suglasnost nova aljmaška udruga ne posjeduje. Čini se ipak da bi sudska presuda o ukinuću ove ili prijašnje udruge išla u korist ljudima koji kane prisvojiti novac od prodaje objekta. Toliko se zna zasada. S pozornošću očekujemo da nam se ostali sudionici ove „afere” jave.

Laslo Kiralj

BUDIMPEŠTA – Kako bi postala tradicijom, Mađarski prosvjetni zavod (MMI) 2005. godine utemeljio je priredbu pod nazivom Narodnosna gala, koja – temeljem Deklaracije Ujedinjenih naroda iz 1992. – veže se za obilježavanje međunarodnog Dana manjina. Mađarski prosvjetni zavod i Lektorat za likovnu umjetnost prigodom Dana manjina dodjeljuje priznanja osobama, ustanovama i civilnim udrugama nacionalnih i etničkih manjina za istaknuta postignuća na polju narodnosne kulture i umjetnosti, osobito za očuvanje i razvijanje kulturne baštine, a koji svojom djelatnošću pridonose suživotu i snošljivosti naroda u Karpatskom bazenu. S tim je ciljem Zavod 2005. godine utemeljio nagradu „Pro cultura minoritatum Hungariae” za manjinsku kulturu u Mađarskoj, kojom se dodjeljuju spomen-plaketa i povelja.

Ovogodišnja Narodnosna gala, čiji je glavni pokrovitelj ministar obrazovanja i kulture István Hiller, priredit će se 14. prosinca u sjedištu Zavoda, u kazališnoj dvorani budimskog Vigadóa (I. okrug, Corvinov trg 8) s početkom u 17 sati. Uz druge predstavnike nacionalnih i etničkih manjina, na Narodnosnoj gali nastupit će i „Tamburica”, folklorna skupina Hrvatske osnovne škole i gimnazije u Budimpešti.

PEČUH – Nagradu Saveza hrvatskih glazbenika, kao najbolju džez-skladbu, dobio je gitarist Ante Gelo koji je zajedno s džez-sastavom Combinat, Ante Gelo i Combinat, svirao u pečuškom Kinu Uránia u seriji koncerata naslova Jazz most Osijek–Novi Sad–Pečuh.

BUDIMPEŠTA – Objavljena je Obavijest Glavnoga odjela za nacionalne i etničke manjine pri Uredu predsjednika Vlade o uvjetima i obračunu potpore koja se prema odluci Vlade 375/2007 (XII.23) dodjeljuje manjinskim samoupravama iz središnjega proračuna za obavljanje javnih zadaća u 2009. godini. Prema tome pozivaju se predsjednici državnih manjinskih samouprava da putem svojih kanala o tome obavijeste manjinske samouprave. Rok predaje molbâ je 1. prosinca 2008. godine. Obavijest je dostavljena mjesnim samoupravama i regionalnim uredima za javnu upravu, a bit će objavljena i u službenom listu Ministarstva za samouprave.

Kako saznajemo, obrazac molbenice i dokumenti koji se moraju priložiti ostali su nepromijenjeni.

KERESTUR – Osnovna škola „Nikola Zrinski” za marljive učenike organizirala je izlet u Varaždin i Kuršanec, 18. studenog, upravo na dan pogubljenja Nikole Zrinskog. Skupina učenika, uz kratak prigodan program, u Kuršancu položila je vijenac sjećanja kod spomenika.

KANIŽA – Županijska hrvatska manjinska samouprava Zalske županije zasjedala je 20. studenog; tada je predsjednik Ladislav Penzeš izvijestio nazočne o proteklom djelovanju u trećem tromjesečju, izmijenjen je rebalans 2008. g., te je prihvaćen plan proračuna i programa za iduću godinu. Županijska samouprava sudjelovat će kao partner u Europskom projektu za prekograničnu suradnju Slovenije i Mađarske, kojem je projektu nositelj Društvo za javno obrazovanje u Keresturu. Među predviđenim programima jesu obnavljanje proljetnih običaja u Pustari, u svibnju Susret mladeži u duhu glazbe u Fičehazu, Pomurski hrvatski književni dani bi se priključili priredbi Vino i tambure. U okvirima Dana sela Kerestura priredit će festival starih hrvatskih jela, a potkraj godine u Bečehelu bi priredili mali nogometni kup s hrvatskim sudionicima iz tromeđe. Manjinska je samouprava dala svoje mišljenje o nacrtu proračuna županijske skupštine kojim se ne slaže, naime skupština ni iduće godine ne planira potpomagati manjinsku samoupravu.

JEGERSEK – U uredu županije u Jegerseku 21. studenog bila je sjednica predsjednika manjinskih samouprava, što ju je savzao predsjednik Odbora za nacionalne i etničke manjine Zalske županije László Vajda. Manjinski su predstavnici izviješteni o diferenciranoj potpori manjinskim samoupravama; sudionici su mogli dobiti savjete o načinu upisivanja odluke u zapisnike. Forumu je nazočila i Adrienn Horváth, voditeljica glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine.

PUSTARA – Mjesna i Hrvatska manjinska samouprava 22. studenoga priredila je Dan umirovljenika, na kojem se načelnik Tibor Szirti obratio ljudima treće dobi, zaželio im zdravlja i mirne umirovljeničke dane. Nakon pozdravnog govora slijedio je kulturni program polaznika mlinaračkoga dječjeg vrtića, domaćega pjevačkoga zbora, plesne skupine te tamburaša KUD-a Sumarton.

SALANTA – Hrvatska manjinska samouprava sela Salante 29. studenog ove godine, s početkom u 18 sati u domu kulture (Hunyadieva 23) priređuje tradicionalnu Hrvatsku večer. Nastupaju: KUD „Mohač” iz Mohača i KUD „Marica” iz Salante. Nakon folklornog programa slijedi Hrvatski bal. Svira „Podravka” iz Martinaca.

Hrvatska gimnazija Miroslava Krleža Pečuh počela je s radom prije 25 godina. Tu značajnu obljetnicu djelatnici i učenici škole obilježili su u njezinoj auli 22. listopada s početkom u 17 sati. Organizatori su na proslavu očekivali sve bivše djelatnike škole i sve učenike koji su proteklih 25 godina pohađali tu našu ustanovu. Donosimo nadahnuti govor koji je tom prilikom pročitala okupljenima nekadašnja djelatnica škole Manda Aladžić Kolar.

Poštovani skupe, draga djeco!



Dobro došli na svečano obilježavanje 25. obljetnice naše gimnazije!

Na ovome mjestu umjesto mene trebao bi Vas pozdraviti Milan Ružin, prvi ravnatelj, ili Ivan Gugan, prvi voditelj i gimnazijskog učeničkog doma. No, nažalost, njih više nema među nama i tako Vam ostadoh ja, voditeljica gimnazijskog odjela i razrednica prvog naraštaja učenika, da Vam reknem nekoliko riječi o događajima otprije 25, zapravo 26 godina, jer smo ovih dana, u listopadu 1982. godine ravnatelj Milan Ružin, te kolege Eva Polgar, Stanko Kolar i ja obilazili škole gdje se hrvatski jezik predaje kao predmet, govoreći im što nudi pečuska gimnazija. Bili smo u Zali, Šomodju, Baranji i Bačkoj. S ovoga mjesta želim zahvaliti kolegama i roditeljima koji su svoju djecu uputili k nama iako smo tek otvorili vrata naše gimnazije. Hvala im na ukazanom povjerenju. Čini mi se da ova ustanova nije loše radila jer, evo, danas slavimo četvrt stoljeća postojanja.

A kako li je to bilo prije 25 godina?

Dobro nam došli! Tim smo riječima pozdravljali 29. kolovoza 1983. godine učenike i njihove roditelje na svečanom otvorenju prve školske godine u novootvorenoj pečuskoj Hrvatskoj gimnaziji. Ali, kao svaki put kada se rađa nešto novo, ni nama nije bilo ni lako ni jednostavno. Ali vjerovali smo da se svaki čovjek najbrže može samo svojim jezikom prosvijetiti. Znali smo da ne može zagrijati onaj tko je hladan i da ne može zapaliti tko vatre nema.

A u nama je bilo dovoljno ljubavi prema djeci i učiteljskom pozivu. Učeci ih i sami smo učili, stjecali iskustvo u radu. Bili smo svjesni

da nacionalna manjina ne nestaje dok govori, misli i osjeća svojim materinskim jezikom. Mi smo u odgoj i obrazovanje svojih učenika utkali svoje znanje, izgrađivali u njima dobrotu, poštenje, marljivost, iskrenost i nadasve ljubav prema našem materinskom jeziku i našoj narodnosnoj zajednici. Znali smo ako učitelj voli svog učenika kao što ga vole njegovi roditelji, on je bolji od onog učitelja koji je pročitao mnoštvo knjiga, no ne voli ni svoj posao ni svoje đake.

Nastojali smo stoga sjediniti ljubav prema svom učiteljskom pozivu s ljubavlju prema svojim učenicima. Plantjeli smo, izgarali, u dječjim dušama „razgonili mrak”, oplemenjivali i mnogostrano ih osposobljavali kako bi za sva vremena postali poštenu i korisni članovi i naše hrvatske zajednice i naše domovine. Nprestanamo smo naglašavali da je materinski jezik zavičaj, neotuđivo vlasništvo, nenadoknativa vrijednost svakoga čovjeka, zvijezda pratilja sve do smrti.

Evo imena prvih učenika pečuske Hrvatske gimnazije Miroslava Krleža:

Arnold Barić – Mišljen
 Jozo Blažev – Santovo
 Estera Bunjevac – Novo Selo
 Gabrijele Géczy – Pečuh
 Kristina Horvat – Pečuh
 Valerija Horvat – Šelj
 Natalija Kučančanin – Babrac
 Marica Lukač – Pogan
 Žuža Lukač – Pečuh
 Etelka Molnar – Katolj
 Eva Molnar – Katolj
 Mirjana Pavić – Salanta
 Kristina Pinceš – Šikloš
 Anka Polić – Katolj
 Marija Prodan – Santovo
 Valerija Putterer – Santovo
 Marta Ronta – Martinci
 Tomo Šarić – Pečuh
 Eva Šimara – Martinci
 Nada Tomek – Pečuh
 Aga Trubić – Kašad
 Zlatko Turčanji – Mohač
 Janja Živković – Mohač.

Četvero njih primljeni su na zagrebačka sveučilišta: Janja Živković i Mira Pavić su upisale kroatistiku, Natalija Kučančanin zemljopis, a Eva Molnar biologiju. Ravnatelj Milan Ružin im je obećao da će za njih u ovoj gimnaziji uvijek biti mjesta. Izgleda, nije im svima to bilo suđeno.



Prvi profesori naše gimnazije:

- Stanko Kolar – povijest, hrvatski jezik i književnost, filozofija
- Ljubica Matoric – mađarski jezik i književnost
- Dino Ješić – glazbeni odgoj
- Eva Polgar – zemljopis
- Eva Horvat – matematika
- Stanko Lukač – tjelesni odgoj
- Jelena Hideg-Pap – ruski jezik
- János Szentes – fizika, tehnika
- Dr. Kamarás Béláné – likovni odgoj
- Marica Stanić – kemija
- Klara Mátyás-Marković – engleski jezik
- Manda Aladžić-Kolar – razrednica, hrvatski jezik i književnost
- Marija Nedučin – odgajateljica, umirovljena ravnateljica učeničkog doma.

Mnogim ljudima zahvaljujemo. Jedno veliko hvala novinaru Stipanu Filakoviću koji je bio glavni inicijator naše gimnazije i o svemu izvještavao čitatelje našega tjednika.

Hvala i Milici Klaić-Tarađiji koja je već prvih dana snimila govorni prilog s našim đacima, a hvala i Stevici Popoviću koji je u pečuškome regionalnom studiju mađarske televizije emitirao prvu reportažu s nama.

Mnogi su nam pritekli u pomoć, jer mi nismo imali lekturu za našu gimnaziju. Prvu i najbržu pomoć dobili smo od Mande Szalai-Kóvári, koja je bila voditeljica mohačke bazične knjižnice. Osječka prijateljska nam škola „Boris Kidrič”, sada „Vijenac”, proširila je svoje prijateljstvo i na gimnaziju i nabavila nam dio lektire, baš kao i škola u Zagrebu, na Kaptolu. Ali kada su počele stizati pošiljke knjiga iz Zagreba, iz Ministarstva za prosvjetu, kulturu i šport, onda smo mogli malo odahnuti. Sada više nemamo problema zbog nedostatka knjiga jer nas Generalni konzulat Re-

publike Hrvatske redovito opskrbljuje. Velika vam hvala!

Stanko i ja svakoga dana ovako molimo Boga: Bože, čuj naš vapaj, pomози našim domaćim Hrvatima da dožive preporod, da misle, govore i mole hrvatski, da čuvaju jezik svojih predaka, da brojčano ojačaju, da se drže svoje narodnosne tradicije i da za sva vremena ustraju. Blagoslovi, Bože, sve učitelje, dake i njihove roditelje da budu zdravi, veseli i zadovoljni!

Svevišnji! Udijeli učiteljima toliko radosti u njihovu plemenitom poslu koliko si je i nama udijelio.

I na koncu poslužiti ću se Tadijanovićevom pjesmom „Svjetiljka ljubavi”, s malim preinakama, koja će vam najzornije kazati što je za Stanka i za mene značio naš učiteljski poziv i 13 godina provedenih u našoj Hrvatskoj gimnaziji.

*Svjetiljka ljubavi
koju smo čitav svoj vijek
nosili u rukama
pazeći pomno
da je ne ugasi ledena kiša
il nenadani vjetar
dogorijeva pomno
ali još uvijek osvjetljava
naša lica i lica naših bivših đaka
s tavnim sjenama
što nam se smješkaju potihom
a mi ih ne želimo vidjeti
nego bez prestanka
svatko pred svojim očima
gleda u tajnosti
kako iščezava i nestaje
u nepoznatoj daljini
zlatna svjetiljka ljubavi*

uredništvo

PRISIKA – Po informaciji predsjednika mjesne Hrvatske manjinske samouprave Pala Nickla, 30. novembra, nedilju, selčani se spominjaju bivšega farnika Jožefa Ficka. Na njegovom grobu će se u 13.30 uri položiti vijenac povodom 165. ljeta njegove smrti. Potom će u kulturnom domu o njemu i njegovom djelovanju govoriti Mirko Berlaković iz Velikoga Borištofa. Ovpust će se održati i Dan starih, a s programom se pripravljaju tančoši, jačkari i mališani čuvarnice.

PEČUH – U organizaciji Mađarskoga društva sociologa i njegova stručnog odjela za istraživanje nacionalnih i etničkih manjina, Regionalnog ogranka Mađarske akademije znanosti u Pečuhu te Odjela za znanost o državi i pravu Sveučilišta u Pečuhu, od 14. do 15. studenog u Pečuhu je održana konferencija naslova Nastojanja k manjinskoj autonomiji u srednjoj Europi – u prošlosti i sadašnjosti. Među dvadesetak predavača iz Mađarske, Rumunjske, Srbije bio je i Ernest Barić koji je izlagao na temu Nastojanja k hrvatskoj autonomiji – očima jednoga jezikoslovca, te Andor Végh koji zajedno s Norbertom Papom izlagao na temu Nastojanja k autonomiji Albanaca u istočnoj Makedoniji.

ČIKERIJA – Prigodom nedavnog susreta umirovljenika u Čikeriji, okupljeni su Bunjevki Valeriji Baumgartner, rođenoj Šinković, čestitali u povodu 96. rođendana. Kako nas je obavijestio Miloš Pijuković, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, teta Valerija je rođena u Subotici (tj. u Čikeriji) 25. studenog. 1912. godine, a uz prepoznatljiva čikerijska prezimena poput Prčića, Vizina, Pijukovića i Đukića, pripada jedinjoj obitelji s prezimenom Šinković. Na slici, do nje sjede kćeri Magdolna i Katalin Baumgartner. Ovim putem teta-Valeriji čestitamo rođendan.



V. Dani Matice hrvatske Ogranak Osijek

Od 4. do 12. studenoga, u Osijeku su održani V. Dani Matice hrvatske Ogranak Osijek. U sklopu ove, sada već tradicionalne manifestacije, predstavljeno je nekoliko knjiga, a između ostaloga gostovalo je i pečuško Hrvatsko kazalište s predstavom Emigranti, 10. studenog u osječkom Arheološkom muzeju. Ogranak već petu godinu zaredom različitim programima, ali veoma ustaljenom zamisli, predstavlja rad svojih odjela, ali i sebe općenito. Na ovogodišnjim Danima led je probio Odjel za hrvatski jezik. Nakon jezikoslovaca slijedio je program Odjela za zdravstvenu kulturu. Kako je izdavaštvo važna djelatnost Ogranaka, u sklopu 5. Dana predstavljena je knjiga Željka Špoljara „Gumeni golub”. Dobra, višegodišnja suradnja s Udrugom „Šokačka grana – Osijek” ovaj je put urodila predstavljanjem knjige Ruže Silađev „Divani iz Sonte”. Hrvatsko kazalište iz Pečuha u potkrovlju Arheološkog muzeja izvelo je predstavu „Emigranti”. Prikazan je Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca (u izdanju Hrvatskoga akademskog društva iz Subotice). Plod je to dobre suradnje s Matičinim ogranakom iz Subotice, ali i dio nastojanja da svake godine na Danima gostuje neki od ogranaka, bilo iz Hrvatske ili inozemstva.

BUDIMPEŠTA – Zastupnici Hrvatske samouprave Budimpešte i zastupnici Hrvatskih samouprava II, IX, i XI. okruga pozivaju zastupnike i Hrvate spoemnutih okruga na JAVNU TRIBINU koja će se održati 7. prosinca (nedjelja) 2008. g. s početkom u 13 sati u HOŠIG-u (1144 Bp. Kántorné sétány 1-3). Pozivamo Vas i na svetu misu, koju će istog dana s početkom u 17 sati u Crkvi sv. Mihovila služiti velečasni Stjepan Štefanek, a nakon mise će KUD „ Sv. Benedikt” održati koncert.

OSIJEK – Pod predsjedanjem Zorana Kovačevića, predsjednika ŽK Osijek, 27. studenoga u Županijskoj komori Osijek održana je 3. sjednica Izvršnog odbora Euroregionalne suradnje Dunav–Drava–Sava. Glavne teme sjednice bile su Odluka o visini članarine Euroregije za 2009. godinu; Nacrt Proračuna Euroregije za 2009. godinu; Preuzimanje pokroviteljstva nad Međunarodnim znanstvenim simpozijem Koridor 5c.

OSIJEK – Kako donosi Glas Slavonije, predsjednik Matice hrvatske Ogranak Osijek Ivica Vuletić kazuje kako je u pripremi novi broj Književne revije, koji će, pod uredništvom Milovana Mikovića (inače urednika časopisa Klasje naših ravni, subotičkog ogranaka Matice hrvatske), biti posvećen književnosti Hrvata u Vojvodini.

Sjednica Skupštine HDS-a održana u Baji

Potaknuto pitanje profesionaliziranja rada zapošljavanjem plaćenih suradnika



Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu, u subotu, 15. studenog, održana je redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave, ovaj put upriličena u županijskom Domu narodnosti u Baji. Iz praktičnih razloga ona je održana na državni Dan Hrvata, koji je ove godine priređen u Bačkoj, ali i u skladu s nastojanjima novog saziva Skupštine da se sjednice najvišega političkog tijela Hrvata u Mađarskoj, osim u Budimpešti, sazivaju i po našim regijama, kako bi se bolje upoznali, približili jedni drugima. Podsjetimo samo da je nakon prve sjednice u Budimpešti, Skupština ove godine dvaput zasjedala u Prisiki, zatim u Kulturno-prosvjetnom središtu i odmaralištu u Vlašićima na otoku Pagu u Hrvatskoj, a evo, posljednji put u Baji.

Nakon pozdravnih riječi predsjednika Miše Heppa, okupljene je u ime domaćina pozdravila županijska referentica za manjine Ildikó Baranyai Ágfalvi. Ona je ukratko predstavila rad županijskog Doma narodnosti u Baji koji je, kako reče, utemeljila Skupština Bačko-kiškunske županije još 1994. godine radi pomaganja rada županijskih manjinskih udruga i samouprava. U Domu je sjedište Županijske hrvatske samouprave, Bačvanskog ogranaka Saveza Hrvata u Mađarskoj, ali i regionalnog ureda Njemačke državne samouprave. Osim toga daje mjesta raznim kulturnim i društvenim sadržajima manjinskih zajednica, ali i gradskim priredbama, izložbama. Pošto je utvrđeno postojanje kvoruma, jer se pozivu odazvalo 36 od ukupno 39 vijećnika Skupštine, prihvaćen je dnevni red,

koji je dopunjen raspravom o pristiglim molbama u svezi s dodijeljenom potporom putem natječaja. Bez veće rasprave jednoglasno su prihvaćena izvješća predsjednika Miše Heppa o radu između dviju sjednica Skupštine, o izvršenju odluka kojima je rok istekao, odnosno za koje je bio ovlašten predsjednik, te zamjenika predsjednika Đuse Dudaša i Matije Šmatovića. Kako reče predsjednik Hepp, HDS je u proteklom razdoblju nazočio svim važnim sastancima. On sam u protekle dvije godine posjetio je velik broj priredaba, kako bi barem jedanput posjetio svako naše naselje. Zbog velikog broja hrvatskih programa, koji su po njemu udvostručeni, ubuduće će HDS više zastupati zamjenici, dopredsjednici, predsjednici i članovi odbora, pa i članovi Skupštine. Nadalje izvijestio je skupštinaro o razgovorima s ministrom Péterom Kisseom, voditeljem Ureda premijera, kojom su prigodom iznijeli sve postojeće probleme. Postignuta je suglasnost svih 13 predsjednika državnih manjinskih samouprava da će ubuduće zajednički istupati, utemeljenjem Saveza državnih manjinskih samouprava. Kako ih je obavijestio ministar Kiss, financiranje će 2009. godine biti barem na razini ove godine. S druge strane ponovljen je zajednički zahtjev manjina da se konačno riješi pitanje parlamentarnog zastupništva manjina, ali nisu dobili ohrabrujući odgovor. Upozorio je članove Skupštine, predsjednike i zastupnike mjesnih i županijskih manjinskih samouprava da pripaze jer se ostatak novca na iduću godinu može prenijeti samo ako imaju konkretan ugovor ili potvr-

denu narudžbu, u protivnom novac se mora vratiti u državni proračun. Obavijestio ih je da se nove molbe za dodatnu državnu potporu, koja se daje za obavljanje javnih zadaća, treba predati do 1. prosinca ove godine.

Nije bilo rasprave ni oko financijskih izvješća santovačke hrvatske škole, Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, te Hrvatske državne samouprave za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna ove godine, koja su jednoglasno prihvaćena. Uz kratku usmenu dopunu ravnatelja santovačke škole Jose Šibalina, koji je naglasio kako je, zbog povećanja broja učenika od jeseni, ostvaren za 20 milijuna veći prihod, stoga je potrebna izmjena proračuna za 2008. godinu. Tako se umjesto dosadašnjih 140 milijuna i 800 tisuća forinti planira s prihodima i troškovima u iznosu od 161 milijuna i 503 tisuće forinti.

Jednoglasno je donesena i odluka o vraćanju bivše zgrade santovačkoga hrvatskog vrtića Santovačkoj seoskoj samoupravi, budući da ona više nije u funkciji koja je utvrđena ugovorom dviju samouprava, jer se predškolski odgoj od rujna odvija u drugoj zgradi. Nešto se življa rasprava razvila oko nacrtu HDS-ova proračuna za 2009. godinu (koji sadrži smjernice za proračun, kako i što planirati), potaknuta pismenim prijedlogom Geze Völgyija i usmenim prijedlogom Franje Pajrića, koji su potaknuli osnivanje regionalnih HDS-ovih ureda, profesionaliziranje rada, što podrazumijeva zapošljavanje najmanje dvaju suradnika koji bi pomagali rad u regijama i suradnju s civilnim društvom. Mišljenja oko toga bila su podijeljena, a Skupština je donijela odluku da predlagatelj izrade konkretan prijedlog kako bi se na idućoj sjednici moglo raspravljati i odlučivati o tome pitanju. Podržan je prijedlog Jože Đurica da se razmisli o utemeljenju stipendija hrvatske državne samouprave za učenike odnosno studente, a da bi se raspravljalo o tome, zatražen je konkretan prijedlog. Pismeni prijedlog prof. dr. Stjepana Lukača da se u Budimpešti, kao najznačajnijem sveučilišnom središtu, pokrene utemeljenje studentskog doma za pripadnike hrvatske zajednice koji, po predlagatelju, može biti veoma važan za kulturni razvoj i opstanak Hrvata u Mađarskoj, ali projekt koji HDS ne može ostvariti bez financijske pomoći mađarske države i matične domovine, Skupština je smatrala dostojnim da se o tome raspravlja, te je voljna poslušati detaljnije stavove i viziju profesora Lukača.

U odnosu na prošlu godinu, nema većih promjena ni u financiranju Hrvatske državne samouprave i njezinih ustanova, pa ni u nacrtu proračuna za 2009. godinu. Jedino je okvirna svota za HDS-ove ustanove porasla na 51,5 milijuna, pošto je utemeljena još jedna ustanova, Muzej sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj, koji je otvoren u kolovozu ove godine u Prisiki. Prihodi se planiraju s 330 milijuna i 694 tisuće, izdaci s 313 milijuna i 275 tisuća forinti, a pričuva (rezer-



va) sa 17 milijuna i 419 tisuća. Nacrtom se predviđaju isti prihodi i izdaci, vezani za naše ustanove i priredbe, među kojima se osim drugog ističu troškovi održavanja Muzeja u Prisiki uključujući plaću i odgovarajući doprinos, organiziranje ljetnih jezičnih tabora u Vlašićima, niz priredaba za hrvatske učenike vezan za njegovanje hrvatskoga jezika, kulture, običaja i narodopisa u okviru državne Croatiade, folklorni susreti i turneje među regijama, susret mladeži, organiziranje nogometnog turnira, te sportskog susreta za učenike osnovnih i srednjih škola.

Osim toga jednoglasno su prihvaćene odluke o Osnivačkom dokumentu Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj o djelovanju, te o osnivačkom dokumentu Saveza državnih manjinskih samouprava.

Na prijedlog Odbora za pravna pitanja jednoglasno je prihvaćena izmjena i dopuna pravilnika o dodjeli odličja HDS-a, pri čemu su konkretizirana pravila i uvjeti za predlaganje, te rokovi dostavljanja prijedloga (do 15. lipnja) i donošenja odluke (do 15. rujna). Uvođenjem nove nagrade za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkog života u Mađarskoj, broj odličja koja godišnje dodjeljuje (može dodijeliti) HDS, povećan je na četiri. Nakraju su još odobrene molbe budimpeštanskog HOŠIG-a za organiziranje festivala Zlatno kolo (100.000 Ft), Društva Hrvatica zalske županije za priredbu «Narodni običaj na obali Mure (50.000 Ft), te Santovačke hrvatske samouprave za marindansku priredbu (80.000 Ft), uz izmjenu ugovora o potpori koja je prije dodijeljena putem natječaja.

Kako je zaključeno, pošto bude odobren državni proračun za iduću godinu, koji se mora prihvatiti do 15. prosinca, sljedeća, ujedno posljednja ovogodišnja Skupština HDS-a na temu Plana rada i programa HDS-a za 2009. godinu sazvat će se za 20. prosinca ove godine.

bpb

PEČUH – U organizaciji Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, 11. studenoga održana je interdisciplinarna konferencija naslova Hrvatsko-mađarske veze, kojoj je sudjelovalo 13 predavača. Rad se odvijao u tri sekcije, a među predavačima bio je i pročelnik Slavenskog instituta filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu Dinko Šokčević koji je izlagao na temu: Nekoliko stereotipnih slika iz povijesti mađarsko-hrvatskih odnosa. Sociolog Ivića Đurok govorio je o glavnim značajkama hrvatskog i mađarskog zakona o manjinama. Konferenciju je pozdravila i konzul gerant Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj. Među predavačima bili su: Tamas Miszler, Zoltán Hajdú, István Gyermán, Tünde Sipos, Gábor Máté, Tamás Kondor, Tünde Minorics, Gábor Szeberényi, Éva Halász, Szabolcs Varga, Zoltán Gózszy i Imre Ress.

KEČKEMET – Hrvatska manjinska samouprava toga grada svoju posljednju priredbu organizirala je jesenas, za blagdan Male Gospe, putovanjem u prapostojbinu bunjevačkih Hrvata. Tom je prigodom skupina od tridesetak bačkih Hrvata iz Kečkemeta, Dušnoka, Baje i Gare hodočastila u Međugorje, u Blagaju posjetila izvor Bune, franjevačke samostane u Ljubuškom i Širokome Brijegu.

Kako nas je obavijestio predsjednik samouprave *Stipan Šibalin*, u petak, 5. prosinca, priredit će Hrvatsku večer. U Muzeju mađarskih naivnih umjetnika u Kečkemetu bit će postavljena izložba radova umjetnika Ivana Ispanovića. Izložbu će s početkom u 16.30 otvoriti Angela Šokac Marković, predsjednica Bačvanskog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj. Druženje će se nastaviti priređivanjem Bačvanske svinjokoljske večeri, a goste će zabavljati Tamburaški sastav „Bačka” iz Gare.



PEČUH – Hrvatska kulturna udruga i Hrvatski klub August Šenoa za 26. studenog s početkom u 17.30 organiziraju u Klubu (Ul. T. Esze 3) emitiranje putnog filma Györgya Rozványia *Karlovac i Turopolje* koji se prikazuje kao treći film u nizu Rozványievih filmova *Avanture po Hrvatskoj*. Autor film prikazuje na mađarskom jeziku.

Misa i koncert

Dana 16. studenog održana je hrvatska sveta misa i koncert nuštarskoga HSKPD-a „Seljačka sloga” u crkvi Sv. Mihovila u Budimpešti. Misa je održana prigodom 150. obljetnice smrti prvoga slobodnog ministra predsjednika obrane Lázára Mészárosa. Tijekom mise pjevala je Ženska pjevačka skupina „Grofice”, a potom je priređen mali koncert i kraći folklorni program ispred crkve. Nakon mise, još u crkvi, žene su otpjevale tri pjesme, a zatim ispred crkve, na ulici, uz pratnju tamburaša folklorna skupina otplesala je izvorna kola iz okolice Nuštra i iz Slavonije. Prekrasni program privukao je pozornost i mnogih prolaznika, šetača. Nuštarsko Hrvatsko kulturno društvo „Seljačka sloga” djeluje od 1936. godine. Danas su organizirani kao udruga, a broji pedeset odraslih članova i dvadesetero djece. Aktivno djeluje odrasla folklorna, tamburaška, dječja i ženska pjevačka te dramska skupina. Posrijedi je društvo koje njeguje izvorni folklor, pjesmu i običaje. Bilježe mnogobrojna gostovanja u Hrvatskoj i inozemstvu, tako i u Mađarskoj.

Sudjelovali su na svim Vinkovačkim jesenima, na

Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu, na Đakovačkim vezovima, na smotrama mjesnog karaktera: Voloder, Repušnica, Bogdanovci, Ilok, Retkovići, Tenje, Valpovo, Nova Gradiška, Kutina, Karlovac, Draganić, Zaton, otok Ugljan, Pula, Prelog Bedekovčina. Od gostovanja u inozemstvu valja spomenuti: Austriju, Mađarsku, Sloveniju, Bosnu i Hercegovinu i Srbiju. Od starih običaja izdvajamo vrlo uspješnu izvedbu Slavonskih svatova, te Pudarenje (čuvanje vinograda). Sudionici su prvog Susreta dramskih amatera u Retkovicima s predstavom „Graničari”, zapažen uspjeh ostvarile su dramske predstave: Đuka Begović, Punjena patka, Radovan treći, Kancelarijska posla i Izbor za Mis Nuštra. Posebice treba spomenuti Pokladnu povorku koja se ustrojava i održava svake godine, a počeci datiraju od početka prošloga stoljeća.

Za ovu su prigodu obukli kombinaciju svojih šokačkih nošnji. Žene i djevojke bile su obučene u četiri vrste odjeće: svilenica, bluza, skute s pregačom te vezenka. Na glavama žene imaju zlatare ili šamije, crvene i šlingane bijele rupce, a djevojke nuštarsku pletenicu. Muškarci su nosili: gaće, košulje, prsluke i kape, te tradicionalne opanke ili čizme.

Bea Letenyei

Münchhausen

U organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske i Hrvatske manjinske samouprave budimpeštanske V. okruga, 18. studenoga s početkom od 19 sati priređena je kazališna predstava monodrame *Münchhausen* Vilija Matule (suradnja s kazališnom produkcijom MOVENS9 u režiji Borisa Kovačevića. Komad govori o tome zašto čovjek laže i kako to čini, napisano je u bezbroj pozamašnih knjiga. Umijeće laži što nam ga podastire barun Münchhausen, plijeni bujnošću razmahane mašte. Njegove laži nisu međutim plod demagoškog manipuliranja zrcima istine. Takvim se lažima posvuda na našem planetu služe prepredeni pozemljari, čineći to na svim životnim razinama u obliku sofisticiranih biznismenskih trikova, visokoparnih kulturnjačkih prepucavanja i zloćudnih političarskih smicalica. Minhauzenovski lažopleti spram svega ovoga sićušne su smicalice koje nas poput čarolije umiju nasmijati do suza, po- mažući nam da ne zaboravimo kako djeluje

istinski smijeh, taj osebusni mehanizam koji bi čovjeku, kada bi za njim češće posezao, možda i mogao donijeti stanovito samoizlječenje. (Sead Muhamedagić)

Komad je bio vrlo uspješan, svi su bili oduševljeni glumom Vilija Matule. Dvorana je bila popunjena, čak su stigli i učenici iz HOŠIG-a i s fakulteta. Nakon predstave slijedio je mali prijam, gdje smo mogli i osobno razgovarati s glumcem Vilijem Matulom. Premijera monodrame *Münchhausen* bila je 1998. godine. Predstava je postala kulturnim komadom, te je osvojila mnogobrojna stručna priznanja i kritike. Osim hrvatskih predstava, s velikim je uspjehom gostovala, između ostalog, u Kanadi i SAD-u.

Vili Matula, koji igra glavnu ulogu monodrame, utemeljitelj je organizacije „Theatar 2000”. Glumio je zajedno s Merylom Streep u filmu svjetskoga glasa „Sofijin izbor”, a dobio je i razne nagrade.

Bea Letenyei

Poklon knjige

Predstavnice Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu konzul gerant Vesna Njikoš Pečkaj, i treća konzulica zadužena za kulturu, obrazovanje i znanost Katja Bakija, u srijedu 5. studenoga 2008. posjetile su Odsjek za kroatistiku i slavistiku Filozofskog fakulteta Pečuškog Sveučilišta i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj kako bi predale poklon knjige za biblioteku knjižnicama spomenutih znanstvenih institucija. Riječ je o recentnim naslovima hrvatskih autora iz područja povijesti i teorije književnosti, jezikoslovlja, povijesti i kulturologije. Dio knjiga su i nova prozna i poetska izdanja mlade generacije hrvatskih književnika. Nabavku knjiga omogućilo je Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija Republike Hrvatske. Zahvaljujući se na poklonjenim knjigama predstojnik Odsjeka za kroatistiku i slavistiku Filozofskog fakulteta dr. Dinko Šokčević i ravnatelj Znanstvenog zavoda dr. Ernest Barić naglasili su kako je svaki novi naslov od izuzetne važnosti za unaprjeđenje i osuvremenjivanje rada sa studentima, a koristit će i profesorima i djelatnicima Zavoda u njihovim istraživačkim i znanstvenim projektima.

bpb

Kishonov Vjenčani list pretpremijerno u pečuškom Hrvatskom kazalištu

U pečuškom Hrvatskom kazalištu 1. prosinca bit će pretpremijera kazališne predstave Ephrama Kishona „Vjenčani list” koja se ostvaruje u suproizvodnji s vinkovačkim Gradskim kazalištem „Joza Ivakić”. Režiju potpisuje Robert Raponja, kostime Zsuzsa Tresz, a scenografiju Ivica Zupković, u predstavi pak glume Draško Zidar, Tatjana Bertok-Zupković, Petra Cicvarić, Slaven Vidaković, Stipan Đurić, Anita Schmidt. Kratak siže predstave: kćerka Ajale Borozovski i Daniela Borozovskog nestrpljivo se sprema na svoje vjenčanje. Da dođe do vjenčanja, potreban je vjenčani list njezinih roditelja. Mladoženjina mama ustraje na tome. Ajala i Daniel nikako ne mogu naći vjenčanicu...

Uz pretpremijeru, predstave će u Hrvatskom kazalištu biti održane 10. i 22. prosinca, s početkom u 19 sati, a premijera u Vinkovcima predviđena je za 8. prosinca.

Trenutak za pjesmu

Ladislav Kočić

DIJETE

Sznam li ikada
da sam potrošio tvoju snagu
neću vjerovati u riječ
tata

Sada ljubav za mene
znači više
bojim se pogledati cvijet
zašto

Dijete
tvoj dio lica
tvoj mali osmijeh u meni uvijek
sve se sada lomi
ono što sada mogu za tebe
još je daleko

Odrasti
budi moje dijete uvijek
ljubav postoji znaj
ja sam sa tobom
jer mislim da molitva vrijedi

Ako se ikada budemo rastali
opet bit ću ti tata
ti si samo dijete
teško je to biti
kada nađem ljepšu riječ
reći ću ti je sam

Oprosti i rasti.

Laslovo, 18. 11. 1991.

Napišeno na dan pada Vukovara
Ladislav Kočić-Koco je bio ratni zapovjednik
obrane sela Laslovo

Neprofitno poduzeće Croatica, Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, Nagymező u. 49, 1065 Budapest, tel.: 06-1-269-1974, fax: 06-1-269-2811, e-mail: croatica@croatica.hu

srdačno Vas pozivaju na međunarodnu konferenciju

EU i izazovi manjinskog informiranja

za predstavnike tiskanih medija hrvatske nacionalne manjine na području manjinskog informiranja u europskim zemljama, i njihove medijske suradnike, koja će biti održana u Pečuhu 27–28. studenoga 2008. godine, pod pokroviteljstvom Miše Heppa, predsjednika Skupštine HDS-a.

Program konferencije

27. studenoga

- 16.00 – Razgledanje MTV studija, Judit Klein, voditeljica uredništva nacionalnih i etničkih manjina Mađarske televizije
- 18.00 – Razgledanje Hrvatske škole Miroslava Krleža, Gabor Győrvári, ravnatelj
- 19.00 – Predstavljanje tjednika Hrvatska riječ, Hrvatski glasnik i Hrvatske novine u auli Hrvatske škole Miroslava Krleža u Pečuhu.

28. studenoga

Hrvatski klub Augusta Šenoa

- 9.00 – Otvaranje, uvodna slova
- 9.15 – Csaba Horvath: Izdavačka i informativna djelatnost unutar Croatica Kft-a
- 9.30 – Petar Tyran: Izbor tema i uređivanje novina
- 10.00 – Branka Blažetin: Mogućnosti razvoja Hrvatskoga glasnika
- 10.30 – Jasminka Dulić: Novinsko-izdavačka ustanova Hrvatska riječ, izdavač informativno-političkoga tjednika Hrvatska riječ, i Hrvati u Vojvodini
- 11.00 – Mišo Balaž: Ustrojstvo i rad Hrvatske redakcije MTV
- 11.15 – Milica Klaić Taradija: Djelatnost Medijske grupe pri Uredu premijera i njezine preporuke Vladi Republike Mađarske
- 11.30 – Otvaranje izložbe izdanja Croaticae i godišnjih izdanja Hrvatskoga glasnika od 1991. do 2007. godine u Mini galeriji kluba
- 13.00 – Okrugli stol (uza sudjelovanje svih sudionika konferencije), donošenje zaključaka. Mogući vidovi suradnje. Moderator: Branka Blažetin
- 15.00 – Odlazak u Kašad, upoznavanje s naseljem, radom mjesne i Hrvatske samouprave te tamošnjom Zavičajnom kućom.

Cilj konferencije

I manjinsko novinarstvo nalazi se pred novim izazovima, pogotovo otvaranjem europskih granica i stvaranjem velike zajednice europskih naroda u Europskoj uniji. U

tom kontekstu novinstvo Hrvata na prostoru Vojvodine, Mađarske i Austrije dobiva nove izazove i poticaje buduće nove suradnje. Croatica s uredništvom Hrvatskoga glasnika danas je baza hrvatskog novinstva u Mađarskoj. Tu bazu želi obogaćivati novim saznanjima, organiziranjem ovoga međunarodnog skupa hrvatskih novinara iz Vojvodine, Austrije i Mađarske, dok su naši specijalni gosti predstavnici manjinskih medija u višenacionalnoj Crnoj Gori. Razmjena iskustava, novi zakonski akti, financiranje, pomoć matične domovine, uređivanje novina i biranje tema, on line novinstvo – sve su to naznake dvodnevog savjetovanja i predavanja. Jezik konferencije je hrvatski. Želimo usporediti iskustva i praksu nastanka triju manjinskih tjednika: Hrvatskoga glasnika, Hrvatske riječi i Hrvatskih novina. Bit će to prilika razmatranja njihovih mogućih inovacija i zacrtavanje puteva buduće suradnje.

Održavanje konferencije pomogli su:

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, mjesna i Hrvatska samouprava sela Kašada, Hrvatska državna samouprava, Hrvatska samouprava Baranjske županije.

Nagrada grada Trogira Anici Petreš Németh

Povodom Dana grada Trogira dodijeljena su javna priznanja Grada Trogira. Na svečanoj sjednici održanoj u prepunoj Gradskoj vijećnici Grada Trogira, 13. studenoga, bili su i gradonačelnici Šibenika, Splita, Kaštela, Solina te gradonačelnici gradova partnera Veterstatten, XI. Okruga hrvatske samouprave iz Budimpešte, gradonačelnika grada Porto San Elpido, te predstavnici trogirskih kulturnih, društvenih i javnih ustanova. U kategoriji osobne nagrade dobitnici su Jure Radić, Vinko Mladineo, Anica Petreš Németh, Vinko Coce i don Stipan Bodrožić. Anica Petreš Németh dobila je nagradu zbog svoje briga o Hrvatima u Mađarskoj.



PETROVO SELO – Prve adventske nedjelje ženski zbor Ljubičica poziva u mjesnu kapelu sve zainteresirane u 14.30 uri na adventski koncert. Nastupaju zbor Zora iz Kisega ter korus Peruške Marije iz Hrvatskoga Židana, zajedno s domaćini, u pratnji tamburaškoga sastava Koprive.

Bogatstvo...



Naši pedagozi

Sedamnaest ljet poslije pada Trnjem korunjen grad herojev: Vukovar



Novo groblje – Kade sviće svenek goru

Človik ne more ravnodušno koracati i gaziti po ulica herojskoga grada Vukovara, ni poslije 17 ljet kasnije tragedije, kad je 1500 braniteljev ostalo prez streljiva, i kad se je 15 000 civilov izašlo iz pivnicov. 18. novembar 1991. je s krvlju zabilježen na hrvatsku zastavu slobode. Koliko nek oblikov smrt ima, to je sve prezentirano u ovom varošu, kad su četničke bande i kolone Jugoslavenske narodne armije umarširale u grad. Tri misece dugo su držali segurnu obrambu branitelji, junaki Vukovara i suprotstavili se agresorskoj nadmoći. Bila je to velika bodljika u oči peljačtva JNA i beogradskih dirigentov mrske bitke. Novinari emisije Radio Vukovara, na čelu s mladim bojnim izvjestiteljem ter



pjesnikom Sinišom Glavaševićem, s riči su hištoriju pisali, bistvali, hrabrili, batrili ljude u pivnici, na frontu, sve dokle je to bilo nek moguće. Film Fadila Hadžića pod naslovom *Zapamtite Vukovar*, 18. novembra emitiran na prvom programu HRT, toj vukovarskoj tragediji postavlja spomenik. S kamerom prati glavne junake filma, novinare spomenutoga radija. Od svakidašnjega neimanja u tom paklu, prik fizičke i duševne torture u srpski oficirski ruka, sve do krajnje štacije krvoprolivanja na Ovčari. Mučenje, a zatim ustriljanje ranjenih braniteljev iz vukovarske bolnice, med njimi i novinara Siniše Glavaševića. Pod punim Misecom 260 duš se je otpravilo k nebu, a izvršiteljem „tajne akcije“ je rečeno: „Niste ništ vidili, a ono što niste vidili, nije se ni dogodilo“. Sedmimi su samo mogli proteći iz guta smrti. Masovna grobnica je najdena u daljini 300 metarav od vukovarskoga novoga cintira. Dakle, vridno je skočiti do Ovčare, što našalost naša grupa nije napravila, a zato mi je i neoprostljivo žao. Zvana toga na području općine je još sve skupa najdeno već od 50 masovnih grobnic. Oko 1100 civilov je palo i 600 braniteljev umrlo, 22 000 ljudi je otirano. Šetujemo med grobi, ovde su portreti pokojnih braniteljev uklesani u mramor. Dupljasto je potresno suočiti se s činjenicom, preveć je mladih žitkov potrgnuto, zničeno. Po vijenci, gorući svića se vidi, jubilej je smrti legendarnoga zapovjednika obrane Blagu Zadru, čiji je i sin Robert polag oca našao zadnji počivak. On je 1992. ljeta umro u obrani Kupresa. I za nje gori vjekovječni plamen pri centralnom spomeniku, prema kom se pelja grupa. Turistički vodja grubo gleda nas u obraz, i kad vidi da tiho stanemo k njegovoj grupi, misleći da morebit ćemo

dočiti neke, za nas još nepoznate informacije, odlučno narikta svoje ljude na drugu stranu memorijalne skulpture. 21. stoljeće... Na plotu crikve Sv. Filipa i Jakova razdrapljena plakata generala Mirka Norca ki je pred četirmi ljeti osudjen na 12 ljet zatvora za bojni zločin, počinjenoga u Gospiću 1991. ljeta. Pri ulazu franjevačkoga samostana i crikve Sv. Filipa i Jakova na mramornoj ploči piše da je obnovljena sa sredstvi Vlade Republike Hrvatske i gradjanov Zagreba, na poticaj dr. Franje Tuđmana, prvoga predsjednika Hrvatske. Veljek na lijevoj strani, lijes, svića, u kaos



Na grobu braniteljev, oca i sina Zadra



Na ulazu crikve Sv. Filipa i Jakova, memento iz 1991. ljeta



Spomenik žrtvam za slobodnu Hrvatsku

veliko srce iz kartona, s dičjim rukopisom „Ljubav je jača od smrti“. Polag raspetoga Jezusa još jedan natpis: „Prolazniče, ne čudi se kostima mojim razasutim. Moli za one koji su moje i tolike kosti nevinih po Vukovaru razasuli“. To se odnosi i na vukovarsku trojku ki su krivi za pokolj na Ovčari. Po ocjeni haškoga suda i manje krivi: Miroslav Radić je oslobođen od svake krivnje(!) Veselin Šljivančanin je osuđen (samo!) na pet, a Mile Mrkšić na 20 ljet zatvora. Još je imao obraza kot bivši zapovjednik JNA izjaviti pred sudom „Nisam kriv!“. Na crikvenoj stijeni kipic o razrušenom, a i obnovljenom Božjem domu kot i simbol Vukovara, ranjeni Jezus na križu. Fali mu prava ruka s kojom već ne more objamiti i liva noga, s kom već ne more hodati. On je znak, kako kažu Vukovarci, i ovo ne dopušća pozabljenje, jer bi pozabljenjem zločin bio opravdan, kojega su počiniili neprijatelji preskrajnoga oduravanja, nad človičanstvom, „ljudskim dostojanstvom i



Na Dunaju

društenom pravdom“. Pet eurov ostavljamo u crikvi za smanjenu kopiju križa Slobode, postavljenom u čast svim žrtvam Hrvatske na obali Dunaja. Pred spomenikom u velikom vijencu kitic *Priča o gradu*, iz pera Siniše Glavaševića. I Dunaj dalje teče, i vodoturnju i dalje prođu zaljubljeniki, samo već ništ nije tako kot i prlje. Neke zgrade čuvaju još bojne rane, školjaste dokaze brojnih napadov, dokle poprsje dr. Franja Tuđmana i malo odaljeno od njega i lik hrvatskoga književnika Marka Marulića, ravno gledaju u kontrast arhitekture. Na lijevoj strani stakleni moderni objekt, na pravo pak monument bolnih vrimen. Pod lisami, na ovi ganki su bižali civili, a za hrptom pak krvoločni četnici i vojniki, jedva dočekajući da ih postriljaju. Puti su ovi s krvlju poljani, nevolja, žalost i tuga nisu odvud skrsnule. Dalje to živi u očima svakoga Vukovarca. Trnjem korunjeni Vukovar i danas teško diše. Gdo ovde hoda, ne more odvrnuti obraz od tuge, još i ova turobna jesen svakom minutom jače boluje za prošlošću. Sedamnaest ljet je minulo, u osamnaesto je stupilo...



Poprsje dr. Franja Tuđmana kraj rijeke

Kad otvaram on-line spomenik poginulim i umrlim hrvatskim braniteljem najdem slijedeće rečenice od Marinka iz Zagreba. Njegove riči su i moje: „Plemeniti hrabri i ponosni ljudi naroda moga. Osjećam vas svakom mišlju. Častim vašu posvećenu krv. Mislim na vas.“

Timea Horvat



Siniša Glavašević „Priča o Gradu“ (Sjećanje na Vukovar 25. 8. – 18. 11. 1991.)

Odustajem od svih traženja pravde, istine, odustajem od pokušaja da ideale podredim vlastitom životu, odustajem od svega što sam jučer smatrao nužnim za nekakav dobar početak, ili dobar kraj.

Vjerojatno bih odustao i od sebe sama, ali ne mogu. Jer, tko će ostati ako se svi odrekemo sebe i pobjegnemo u svoj strah? Kome ostaviti grad? Tko će mi ga čuvati dok mene ne bude, dok se budem tražio po smetištima ljudskih duša, dok budem onako sam bez sebe glavinjao, ranjav i umoran, u vrućici, dok moje oči budu rasle pred osobnim porazom? Tko će čuvati moj grad, moje prijatelje, tko će Vukovar iznijeti iz mraka? Nema leđa jačih od mojih i vaših, i zato, ako vam nije teško, ako je u vama ostalo još malo mladenačkog šaputanja, pridružite se. Netko je dirao moje parkove, klupe na kojima su još urezana vaša imena, sjenu u kojoj ste istodobno i dali, i primili prvi poljubac-netko je jednostavno sve ukrao, jer, kako objasniti da ni sjene nema? Nema izloga u kojem ste se divili vlastitim radostima, nema kina u kojem ste gledali najtužniji film, vaša je prošlost jednostavno razorena i sada nemate ništa. Morate

iznova graditi. Prvo svoju prošlost, tražiti svoje korijenje, zatim svoju sadašnjost, a onda, ako vam ostane snage, uložite je u budućnost. I nemojte biti sami u budućnosti.

A grad, za nj ne brinite, on je sve vrijeme bio u vama. Samo skriven. Da ga krvnik ne nađe. Grad-to ste vi.

POZIVNICA

Hrvatska manjinska samouprava u Sambotelu srdačno poziva Vas i Vašu familiju 7. decembra 2008. u 15 sati na

ADVENTSKI KONCERT

koji će se održati u crkvi „SALESKI SVETI KVIRIN“ (Sambotel, Saleski trg)

Sveta misa u 17 sati

Nastupit će:

HRVATSKO PJEVAČKO DRUŠTVO „JEKA“ SAMOBOR, HRVATSKA



Mješoviti zbor iz „Narde“
Ženski zbor „LJUBIČICA“ iz
Petrovoga Sela
Mješoviti zbor „ĐURĐICE“
iz Sambotela

Podupirali su nas:
MNEKK, Hrvatska državna
samouprava,
Samouprava grada Sambotela

Svečujte s nami!
Organizatori

Sastanak maturanata

Naraštaj maturanata naše budimpeštanske (hrvatsko-srpske) gimnazije iz 1964. svake godine organizira sastanak, okupljajući se svaki put u drugom naselju, u jednoj od naših regija. Posljednji sastanak (na slici) bio je potkraj rujna u Hrvatskom Židanu, u Gradišću, a kako nam reče jedan od sudionika Marin Velin, sljedeći sastanak planira se za svibanj 2009. godine u Santovu.



I ove godine razmjena studenata i učenika

Lijep je primjer suradnje koja se već šestu godinu uzastopce nastavlja između serdahelske osnovne škole i zadarskoga sveučilišta. Suradnja je započeta još 2002. g. i otada uhodanim putem se nastavlja. Preko ljeta dvadesetero učenika 7. razreda ljevalo u Zadru, a od 9. do 16. studenog isto toliko studenata zavrilo je u nastavu serdahelske škole, upoznavalo se s pomurskim krajem i Budimpeštom.



Djeca i pedagozi serdahelske škole svake godine s uzbuđenjem očekuju goste iz Zadra, jer tijekom toga tjedna imaju priliku iskušati dosada naučeno znanje hrvatskoga jezika. Znaju da gosti ne dolaze praznih ruku, kao što ni ovaj put nisu, donijeli su puno-puno Kraševih slatkiša, s čijih se omotnica također moglo učiti hrvatski, a donesu i mnogo novih pjesmica, igara, priča, školskih pomagala, koja su oni sami izradili.

Dr. sc. Smiljana Zrilić, profesorica koordinatorica metodičke prakse, i Marija Bišković-Tišler pokretači su tzv. motora suradnje, no u tome pomažu i mnogi drugi ljudi i ustanove. Raspored programa sličan je svake godine, najprije upoznavanje s djecom, hospitiranje na nekoliko sati, kako bi studenti upoznali način rada u manjinskoj školi s predmetnom nastavom. Praćeni su sati hrvatskoga jezika te glazbene i likovne umjetnosti od prvog do osmog razreda. Zatim su po dvije studentice održale sat u dva razreda. U nižim razredima obrađene su priče s aplikacijama, učene su pjesme, a u višim razredima se već učilo o nešto ozbiljnijim temama. Sati glazbe i likovne umjetnosti odvijali su se također na hrvatskom jeziku, pa ni to nije bio problem.

Ove su godine gosti mogli nazočiti i jednoj školskoj svečanosti, na spomen Danu Katarine Zrinski, tako im je bilo predstavljeno i to kako se u nastavu uvodi obilježavanje nekog praznika, kako se mogu ostvariti ciljevi odgoja i obrazovanja i kroz takve priredbe. Posljednji školski dan uvijek je održan u znak druženja, zajednički ples, razgovori, razmjenjivanje adresa, davanje malih uspomena, a u subotu zajedničko druženje učitelja i budućih učitelja.

Studenti su posredstvom serdahelskog na-

čelnika uspjeli pogledati i Parlament u Budimpešti, a posjetili su i baziliku Sv. Stjepana, Budimsku utvrdu, Trg junaka. Studenti su zadovoljno saželi tjedan dana u Mađarskoj.

Dobrovoljno smo se javili i vrlo smo oduševljeni svime ovdje, kako smo primljeni, predivni su ljudi, u svemu su nam ugodili, jako su nas razmazili, osjećali smo se kao kod kuće. Nama je ovo prvo iskustvo da hospitiramo u jednoj manjinskoj školi, i mi smo oduševljeni koliko se djeca trude govoriti hrvatski, koliko su radoznali, znatiželjni, u 3–4. razredu učenici su nastojali govoriti koliko god znaju. Djeca su jako mirna i poslušna, a u osmom razredu bilo je najlakše komunicirati. Naučili smo kako prenijeti ljubav zajednice na djecu, shvatili smo da je djeci najbitnije prenijeti ljubav, a oni će nam to jednako vratiti – kazale su studentice Kristina Pešut, Asna Kuković i Marijana Burić.

Zapošljavanje nije lako ni u Hrvatskoj, pa se nikad ne zna, možda će jednog dana tražiti učiteljicu iz Hrvatske da rade u manjinskim školama dijaspore. Upravo na to se nadovezala i profesorica Zrilić. Upravo to je dokaz da ovi studenti nisu izabrali svoj studij iz koristi, niti zato što ih čeka dobar posao, ili dobra plaća, nego isključivo zbog ljubavi prema tom poslu, prema djeci. Oni će jednog dana biti pravi učitelji koji će tu ljubav koju imaju prema djeci prenijeti na djecu, i to je oslonac za to da djeca u školi ne doživljavaju negativna iskustva. Studenti zadarskoga sveučilišta otvoreni su učitelji, radi se prema otvorenom kurikulumu (tijek života), stoga ljubav prema tome poslu je presudna. To je temelj i suradnje serdahelske i zadarske ustanove.

Beta

Promotivna turneja HOŠIG-a iz Budimpešte po Bačkoj

Folklorna skupina „Tamburica” oduševila svojim programom



Učenici Hrvatske osnovne škole i gimnazije iz Budimpešte, predvođeni ravnateljicom Anicom Petreš-Németh i voditeljicom školskog folklornog ansambla Marijom Silčanov, od 21. do 23. studenog u sklopu promotivne turneje po Bačkoj sa svojom folklornom skupinom „Tamburica”, u tri dana ostvarili su šest nastupa u bačvanskim naseljima: na Vancagi, u Baji, Santovu, Čavolju, Kačmaru, Aljmašu i Bačinu. Neskriveni cilj gostovanja po bačvanskim naseljima bio je predstavljanje naše budimpeštanske gimnazije s ciljem da se pridobiju roditelji i učenici, da svoju djecu upišu u hrvatsku školu u kojoj su u proteklih šezdeset i više godina njezina djelovanja maturirali brojni naraštaji Hrvata u Mađarskoj, među kojima su najbrojniji bili upravo učenici iz Bačke.

Nakon popodnevna nastupa na Vancagi u Baji, hrvatski gimnazijalci istoga dana ostvarili su i nastup u santovačkom domu kulture.

Kako smo čuli u najavi, Folklorni ansambl „Tamburica” Hrvatske osnovne škole i gimnazije u Budimpešti, utemeljen je 1987. godine. Raznovrsni repertoar ansambla uvijek ban je na satima narodnoga plesa po rasporedu jedan, a na izvanškolskim aktivnostima dva sata tjedno. Društvo radi u tri skupine, razmjerno dobi, sa skupinom razredne i predmetne nastave, te gimnazije. Broji ukupno 90 članova. Umjetnički voditelj društva je Marija Silčanov, a koreograf Antun Kričković, zaslužni, istaknuti umjetnik. Cilj im je njegovanje i čuvanje tradicija, i umjetnička obrada. S velikim uspjehom nastupali su na domaćim priredbama i natjecanjima, te na međunarodnim smotrama. „Tamburica” je dosada gostovala u Zagrebu, Šibeniku, Moskvi, Rigi i Helsinkiu.

Članovi ansambla Tamburica prikazali su vrlo lijep program iz folklor hrvatskih regija u Mađarskoj: Baranjske šokačke plesove, Bačke bunjevačke plesove, Valpovačko kolo, Karčanski čardaš, Pomurske plesove i Slavonski žetveni ples, koje je s njima uvježbala Marija Silčanov u koreografiji našega priznatog umjetnika Antuna Kričkovića, a učenik Marko Steiner pjevao je uz pratnju na gitari. Njihov je nastup praćen pljeskom brojne publike, s gromoglasnim pljeskom na kraju programa.

U okviru cjelovečernjeg programa, ravnateljica Anica Petreš ukoliko je predstavila budimpeštansku školu. Obraćajući se okupljenim roditeljima, bakama i djedovima, bivšim i budućim učenicima, prenijela je najljepše pozdrave svojih kolega i učenika budimpeštanske hrvatske škole. Kako reče, svoj posao nastojat će raditi na zadovoljstvo svih Hrvata u Mađarskoj. Prisjetila se bivših santovačkih učenika naše budimpeštanske gimnazije koji više nisu među nama, pokojnih Stipana Pančića, Marije Velin-Gregeš i dr. Marina Mandića koji su, kako reče, svojim radom i životom bogatili život cijele naše hrvatske zajednice u Mađarskoj. Naglasivši uz ostalo kako je mnogo santovačkih učenika maturiralo u našoj budimpeštanskoj gimnaziji, prikazujući slike s oproštajna maturanata, istaknula je bogate kulturne i športske sadržaje koji nudi budimpeštanska škola, kao i dobre veze s matičnom Hrvatskom, sa školama u Zagrebu, Požegi, Splitu i Dubrovniku, koja će biti će biti i proširena. U okviru razmjene učenika, učenici sada već najesen i naproljeće po mjesec dana borave u prijateljskim školama, radi usavršavanja jezičnog znanja. Među plesačima više njih pleše već i u glasovitome Folklornom ansamblu Luč, a

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza



društvo Tamburica ostvarila je i ostvaruje mnogo nastupa zahvaljujući Mariji Silčanov i Antunu Kričkoviću, koji nažalost zbog bolesti nije mogao doći na ovu turneju. Ples se počinje podučavati već u vrtiću, sve do mature. Na nedavno održanome Hrvatskom tjednu imali su i goste iz Santova, koje je pohvalila jer su prikazali vrlo lijep program koji je bio doista na razini.

„Srdačno pozivamo učenike u našu školu, koja se od nove školske godine priključila sustavu središnjih prijamnih ispita, što znači da se iz matematike i mađarskog ili hrvatskog jezika polaže prijamni ispit. Imamo i nulti razred za one koji slabo govore hrvatski jezik, koji se podučava 14 sati tjedno. Vrlo rado očekujemo učenike iz Santova, koje je u povijesti škole dalo najviše učenika našoj gimnaziji, a na mnoge naše bivše učenike do danas smo vrlo ponosni” – naglasila je uz ostalo ravnateljica Anica Petreš-Németh dodavši kako napredovanje u učenju, svojim radom pomaže i učenički dom. Pozvala je roditelje i djecu da odaberu našu budimpeštansku školu, koja uz njegovanje hrvatskoga jezika i kulture daje sve od sebe kako bi uspješno položili prijamne ispite na visoke škole i fakultete.

Gostima je nakraju zahvalio ravnatelj santovačke škole Joso Šibalin, a budući da je bio i sam bivši učenik budimpeštanske gimnazije, izrazio je radost zbog susreta sa sadašnjim učenicima škole, koja ima sadržajne aktivnosti prema svome programu. Posebno je zahvalio ravnateljici Anici Petreš i voditeljici Mariji Silčanov, u nadi da će iz Santova i ubuduće biti prijavljenih učenika u budimpeštansku gimnaziju.

Turneja budimpeštanskog HOŠIG-a, 22. i 23. studenog, nastavljena je jednako tako uspješnim nastupima u Čavolju, Kačmaru, Aljmašu i Bačinu.

S. B.

Thompsonova priča...

TUZLA – Petnaesti Tuzlanski pozorišni dani 2008 održani su od 15. do 25. studenoga. U sklopu njih, prije svečanog otvaranja u Narodnom pozorištu, postavljena je i izložba slika u povodu 90 godina nezavisnosti Poljske, a u organizaciji poljskog veleposlanstva u Bosni i Hercegovini. Pozorišnim danima, uz kazalištarce iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovačke, Slovenije i Srbije, pribivalo je i pečuško Hrvatsko kazalište koje je izvelo predstavu „Emigranti” nastalu na tekst Slawomira Mrożeka, a u režiji Želimira Oreškovića. Dane su otvorili domaćini, glumci tuzlanskoga Narodnog pozorišta, s predstavom Bertolda Brechta „Malograđanska svadba”, u režiji Jovice Pavića. Sve su predstave izvedene u velikoj dvorani tuzlanskoga Narodnog pozorišta.

KUKINJ – Na poticaj Hrvatske samouprave, uz Croaticinu pomoć, otvorena je web-stranica našega sela, na kojoj objavljujemo napise o njemu, najave događanja, objavljeno je dosta fotografija, i nekoliko pjesama koje izvodi Mješovita pjevačka skupina Ladislava Matušeka. Adresa stranice: kokeny.croatia.hu. (Ne stavlja se ispred www!) Možete se registrirati i komentirati sve što se nalazi na stranicama. Nadamo se da ćete biti čest posjetitelj na našim stranicama, gdje ćemo vas informirati i o raznim događanjima – javlja Hrvatskom glasniku predsjednica kukinjske Hrvatske samouprave Milica Klaić-Taradija.



Thompsonova priča, i ona ljudska, i glazbena, i nacionalna, priča je o našoj sadašnjoj globaliziranoj i liberaliziranoj, virtualnoj Hrvatskoj. Thompson je, nažalost, doživio sudbinu Domovinskog rata u Hrvatskoj, kada je hrvatski narod u svojoj tisućljetnoj povijesti prvi put bio jedinstven u obrani svoga praga, ognjišta, doma, obitelji, svoga grada, domovine i države od srpskog agresora i izvojevao povijesnu pobjedu, stvorivši nezavisnu Republiku Hrvatsku.

Sve one koji nisu dovoljno informirani ili jednostavno nisu dobronamjerni, podsjetio bih da je Marko Perković Thompson rodnom iz mjesta Čavoglave u Dalmatinskoj zagori, da

je na početku Domovinskog rata 1991. godine imao samo 25 godina, da se dragovoljno pridružio Zboru narodne garde (ZNG-u), noseći američku pušku Thompson, po kojoj je i dobio nadimak i postao poznat u cijelome svijetu. Tada je Thompson napisao i legendarnu domoljubnu pjesmu «Bojna Čavoglave» koja je, uz pjesme «Hrvatine», postala simbol prvih dana Domovinskog rata, kada se Hrvatska branila u krvi, muci i boli, kada je uskrsnula nova i nezavisna hrvatska država.

Već i sama činjenica da je obični mladić, obučen u traperice, s tenisicama na nogama, s dugom kosom, s gitarom u jednoj, a automatom «Thompson» u drugoj ruci, bio hrvatski dragovoljac, da je opjevao obranu svojih rodnih Čavoglava, čija je pjesma postala himna hrvatskog otpora agresoru, hrvatskog prkosa i ponosa – Marka Perkovića Thompsona legitimira kao istinskoga hrvatskog domoljublja čija je pjevačka karizma izrasla iz naroda i narodne duše. Thompson je zasigurno najbolji hrvatski pjevač domoljubnih i religioznih pjesama. Smatram da je kao takav jedinstven, jedan i jedini na hrvatskoj glazbenoj sceni.

Željko Maljevac

novinar Novoga sisačkog tjednika

Foto: *-Tiho-*

Pitali smo štitelje

Idemo na sambotelski koncert Marka Perkovića Thompsona? I.



Eduardo Rózsa Flores, ratni veteran Domovinskoga boja, Indonezija: Nedavno sam čuo od mojih gradišćanskih prijateljev da će Marko Perković Thompson vrijeda imati svoj koncert u

Sambotelu. Tu vist je samo potvrdio Glasnikov intervju s predsjednikom Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj. Nažalost, ne morem biti nazočan na koncertu pokidob sam daleko od dotičnoga varoša. U Indoneziji peljam humanitarnu misiju i vjerojatno ću nekoliko mjesec ostati daleko od Ugarske. Marko Perković Thompson je moj omiljeni pjevač, svaku njegovu cedjku imam i diboko ga poštujem kot človlka i kot dragovoljca Domovinskoga boja u Hrvatskoj. Mislim da je skandalozna ta neprirodna, umjetna hajka ka se pelja suprot njega. Pri tom pak moramo rasčistiti jednu stvar. Nije ovde samo Thompson na meti, nek ovde neki

probaju i Domovinski boj demonizirati, a i relativizirati srpsku agresiju 1991. ljeta nad hrvatskim narodom. Ovo je jedan svlšno pripremljeni napad protiv tradicionalnih ljudskih vridnosti. Protiv vridnosti kot su vjernost i poštenje. Ne moreš biti domoljub, vjeran svojoj domovini i tradicijam kad te veljek demoniziraju, ali to je minimum da će te stigmatizirati da si nacist, fašist ili uprav terorist. Thompson takove vridnosti čuva i zastupa ke sadašnje kulturopice, ke nimaju ni Boga ni domovinu, sa željizom i ognjem kanu iskinuti iz razmišljanja ter ponašanja zdravoga naroda. Poznam Thompsona od 1991., ljeta, kad smo na oštroj liniji fronta med dvimi borbami prvi put čuli njegovu pjesmu „Bojna Čavoglave“. Uz to rado poslušam i njegove druge jačke ke su na danas postale pravi šlageri. Onda su nam ove note dale snagu protiv nevjerovatne nadmoći agresorov. Daju i sad moć, u toj borbi kad nas neki kanu smanjiti na masu prez samosvisti i ličnosti. Ov hrvatski pjevač, polag toga da jako dobru mužiku načinja, još vik, suprot svih protiv-

Božićni koncert u Pečuhu

U organizaciji MTV-Hrvatske redakcije, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Veleposlanstva Republike Hrvatske i Hrvatskog kazališta 15. prosinca u auli Medicinskog fakulteta u Pečuhu održat će se tradicionalni Božićni koncert.

Nastupit će Najbolji hrvatski tamburaši, Zlatni dukati.

Ulaznice se mogu rezervirati u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu:

tel.: 72-514-305, 210-197.

e-mail: phszivo@invitel.hu ili phsz@freemail.hu.

Cijena ulaznica: 1500 ft.

ničkih vjetrov, visoko drži zastavu nacionalnoga ponosa. Za vrime Domovinskoga boja mnogo ljudi bi moglo na se zeti zadaću obrane, ali umjesto toga su prez hrabrenosti odbijali, pobignuli u susjedne države i tamo su dočekali da dođu mirnija i laglja vrimena. Dokle umjesto njih, a i za nje, drugi su svoju krv prolili. Sad, i prez boja osvidočimo takovo ponašanje, takov pristup npr. kad se u Austriji, ali na Istri onemogućuje njegov nastup. Neka to bude njeva sramota! Oni ne moru poznati ni divotu ni slast pobjede. To će ostati naše, na sve vijek! Gratuliram hrabrenim i istinskim mojim gradišćanskim prijateljima da su uspjeli pod krov donesti jedan takov koncert u srcu Gradišća. To je velik uspjeh. Siguran sam da ov dogodjaj bit će jako dobro poiskan i da će doći puno ljudi, svi oni ki nisu to mogli napraviti u Austriji, a ni lani u Petrovom Selu. Ovo je i za to veliki zgoditak jer će publika pjevati i aplaudirati pjesmama ke će glasiti o domoljublju, o hrabrosti, o vjeri. Sad, u ovo bolno vrime kad svit muča o svemu tom i kad ni najmanje nisu u trendu te spomenute vridnosti. Iz Džakarte poručujem Thompsonu, samo napred i uvijek vjerni! Gradišćanskim Hrvatom u Ugarskoj aplaudiram iz sve moći, iz svega srca. Zahvalim njevu žilavost, naši pali junaki, pali junaki svih nas to zavridjuju! A političari prlje ili kasnije i onako će završiti na gnjojici povijesti. A mi ćemo i onda slušati i pjevati Thompsonove pjesme. I to će tako biti u najvećem redu!

B. I., direktor ugledne firme, Zagreb: Neću doći na koncert u Sambotel jer nije pjevač po mojem ukusu. Ja ti baš ne slušam Thompsona, ima mi malo primitivan imidž. Morebit u njegovi pjesma nij toliko nacionalizma i ustaštva koliko mu podmeću, ali dio publike mu je definitivno koma, iako i dalje mislim da glazba koju svira ni u kom slučaju nije pogibelnja. Naše hrvatstvo se tumači na razne

načine i mislim da nije za nikogar dobro što se to izjednačava s ustaštvom. Kot o človiiku, o njemu nimam nikakovo mišljenje jer ga ne poznajem. Ali mislim da po mužiki je on teški narodnjak, i to je najmanje povezano s kulturom. Malo mi zvuči bedasto izajti s mačem na pozornicu. Uza to mislim da nisu imali pravo zabraniti mu koncert nigdir jer pjesme ne vridjaju druge nacije, a i u tom sam siguran da je on premali igrač na političkoj sceni da bi se s njim ozbiljno bavili političari.



Eržika Filipović, studentica, Pennsylvania, Northampton: Joj, znam od mojega brata da će biti Thompsonov koncert u Sambotelu. U ovakovu dob vik imam strašnu želju da domom odletim, kad znam da će biti velika fešta i kvizno će se svi super čutiti. Ki ga rado ima, ta misli da je dobar, a ki ga nima rado, u njemu vidi vraga. A ovi zadnji su mu sigurno jalni, zato ga i ne poštuju. Po mojem mišljenju Marko Perković je jedan od najboljih pjevačev u Hrvatskoj, i ja poslušam njegove pjesme na CD-ploči, a gustokrat ga čujem i na radiju. Posebno su mi drage njegove domoljubne jačke. Meni se jako vidi ta glazba, a o svi ti politički halabura ke njega okružuju, ne želim govoriti. Ne mišam se rado u politiku. Nisam ni o tom štala da su mu kade bili prepoivali nastup. Ja samo uživam u njegovoj mužiki. Devetoga oktobra je bio koncert Olivera Dragojevića ovde u New Yorku, kamo smo jako htile projti s Jutkom Škrapić-Garger, nek nažalost još nismo zašli zavolj škole, obaveza i djela. A pak ta nastup bio nam je u susjedstvu, i žao mi je strašno da nikako nismo mogli tamo zajti.

Zabilježila: *-Tih-*



BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava glavnoga grada priređuje Hrvatski bal u HOŠIG-u za roditelje i prosvjetne djelatnike u petak, 28. studenog, s početkom u 18 sati u školskome predvorju. Kulturni program izvodi skupina HOŠIG-ovih učenika, *Stipan Đurić i Sziget*. Jelo i piće donesite sa sobom! Ulaz slobodan. Prijaviti se možete na telefonski broj: 06/1/220-9380 i na e-mail: horvatskola.bp@horvat.sulinet.hu.

PEČUH – Hrvatska samouprava Baranjske županije organizira Županijski hrvatski dan i javnu tribinu u martinačkom domu kulture 5. prosinca u 17 sati. U folklornome programu sudjeluju: Dječja skupina martinačke osnovne škole, KUD Martinci, Ženski pjevački zbor Korijeni. Nakon izvješća o radu Hrvatske samouprave Baranjske županije te poslušanja pitanja i prijedloga slijedi zajednička večera, uz „Podravkinu” glazbu. Srdačno očekujemo predstavnike svih samouprava – veli predsjednik samouprave Mišo Šarošac. Da bismo olakšali organizaciju, molimo prijaviti točan broj sudionika, do 28. studenog na ovu adresu, e-mail ili telefon: Baranya Megyei Horvát Önkormányzat 7621 Pécs, Széchenyi tér 9, tel.: 20/376-8263, e-mail: bmho@baranya.hu.

BRUXELL – U Bruxellesu je predstavljen internetski portal www.europeana.eu koji omogućuje pristup multimedijalnoj riznici europskih kulturnih dobara. Na portalu uz pomoć raznovrsnih tražilica omogućen je besplatni pristup gotovo tri milijuna bilježaka, knjiga, slika, filmova i fotografija u elektronskom obliku. Do 2010. ta europska digitalna knjižnica ponudit će uvid u deset milijuna povijesnih dokumenata i umjetnina na svim jezicima EU-a. Ako se primjerice u tražilicu upiše ime Wolfganga Amadeusa Mozarta, na portalu će se pronaći slike toga austrijskog skladatelja, zatim više od sto tonskih zapisa, drama Mozart i Salieri ruskog pisca Aleksandra Puškina ali i rodni listovi Mozartove djece. Na tražilici portala još se uvijek ne nudi pretraga na hrvatskom jeziku, ali hrvatski pojmovi sadržani u digitalnoj knjižnici mogu se pronaći i pretragom na nekom drugom jeziku. Korisnici koji primjerice upišu ime grada Trogira pronaći će u prvom redu stare fotografije Trogira iz francuskih izvora. Pod pojmom Croatia, nudi se oko tisuću dokumenata, fotografije, sve do prikaza metalnog novčića kune ili vijesti o priznanju Hrvatske u novinama Luxemburger Wort od 16. siječnja 1992. Same države članice EU-a u različitoj su mjeri zastupljene u digitalnoj knjižnici. Oko polovice svih djela u zbirci potječe iz Francuske, a iz Njemačke samo jedan posto. (HRT web vijesti)

Obavijest

Hrvatska samouprava Baranjske županije organizira put na koncert Marka Perkovića Thompsona, koji će se prirediti u Sambotelu u petak, 12. prosinca, u Areni Savaria, s početkom u 20.30 sati. Sudionici puta trebaju uplatiti prinos od 500 Ft po osobi te podmiriti troškove ulaznice čija je cijena u preprodaji 4000 Ft. Svi zainteresirani neka se jave predsjedniku Hrvatske samouprave Baranjske županije Miši Šarošcu na telefon: 06-20-376-8263. Broj mjesta je ograničen.

Adventski koncert

Sopron Szent Lélek templom
2008. november 30. 15 óra

Nastupaju:

Bras kvintet grada Virovitice

Svakoga srdačno čekamo!

Organizatori:

Šopronsko Kulturno Društvo
ŠHM Samouprava
Društvo Hrvati-Horvátok Egyesület

„Amerikansko jahta u višku valu“

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave sela Kujinja, 22. studenoga u seoskom domu kulture, s početkom u 18 sati gostovalo je Amatersko kazalište „Ranko Marinković“ iz Visa koje je izvelo komediju u tri dijela „Amerikansko jahta u višku valu“ prema djelu Milana Begovića, a u režiji Lenka Blaževića.



„Naše nacionalne manjine u slikama“



U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave V. okruga, 14. studenog u galeriji Središta za kulturu Aranytíz svečano je otvorena izložba fotografija pod naslovom „Naše nacionalne manjine u slikama“. Izložbu je otvorio István Wohlmuth, zastupnik i dopredsjednik Odbora za kulturu, ljudska prava i manjine. U svom govoru istaknuo je važnost postojanja i djelovanja manjina, te je zahvalio organizaciju ovoga prekrasnog izbora manjinskih fotografija. Izložene su slike svih trinaest postojećih manjina u Mađarskoj. Radovi su svrstani u tri kategorije: reportaže, dokumentarne slike i umjetničke fotografije.

Fotografije su izabrane iz knjige Naše nacionalne manjine u slikama – 2008, koju je izdao Mađarski institut za kulturu i lektorat za slikovnu umjetnost. Knjiga je već drugo izdanje, što pokazuje zainteresiranost i odgovornost i samog umjetnika i svih onih koji su

potakli tu zamisao, te svih koji će uzeti u ruke i pogledati te divne fotografije. Natječaj s naslovom „Narodnosti na fotografijama“ objavljen je 2007. godine po drugi put, a od pristigle građe sastavili su ovaj album. Fotografija je sredstvo za ovjekovječivanje kulturnog naslijeđa, prikaz običaja, svakodnevnice i uopće onih koji predstavljaju danu kulturu, a ujedno služi i kao poruka za buduće naraštaje. Prema ravnateljici Instituta Eriki Borbáth (kako to piše u predgovoru albuma): „Pogledamo li fotografije objavljene u albumu, one nam odaju znatno više od one sekunde koju je fotograf preciznim okom i sigurnim izborom teme ovjekovječio. (...) Album fotografija narodnosti okuplja u jednoj kiti kulturu nacionalnih i etničkih manjina Mađarske. Njime je predstavljena sva ona šarolikost koja je sastavni dio kulturnih vrijednosti naše države.“

Inače, ova je izložba otvorena u okviru Lipotvaroških dana V. okruga. Uz brojne programe, drugi dan ove priredbe bio je posvećen manjinama. Načelnik V. okruga Antal Rogán svečano je otvorio manjinske programe i u svom govoru istaknuo povod organiziranja ovih priredaba: manjinska kultura i opstanak običaja ne samo na selu nego i u glavnome gradu. Slijedilo je kušanje nacionalnih jela, u čemu je sudjelovala i hrvatska manjina nudeći burek.

Bea Letenyei

Obavijest

Naručite Hrvatski kalendar 2009

Obavještavamo sve čitatelje Hrvatskoga glasnika i sve zainteresirane kako je ovih dana izašao iz tiska Hrvatski kalendar 2009. Na dvjestotinjak stranica, od kojih njih osamdesetak popraćeno fotografijama, te nizom zanimljivih napisa, štivo je to koje će znati naći svoje mjesto u domovima Hrvata u Mađarskoj i šire. Hrvatski kalendar može se po cijeni od 500 Ft naručiti kod izdavača Croatica Kft.

Adresa: Croatica Nonprofit Kft., 1065, Budapest, Nagymező. u. 49. Pf.: 495. Tel.: 269-1974, tel./fax: 269-2811, e-mail: croatica@croatica.hu.

